

Štev. 6.

V Ljubljani, 1. rožnika 1914.

Leto XV.

FR. ROJEC:

Visoki gost.

Mladinska dvodejanka.

O s e b e : Sosed, dve sosedi, kovač Matijec, Jurček, Katrica.

I. dejanje.

Na vasi.

Prva soseda.

Preljubi sosed, kam pa, kam
odhajaš v praznični obleki?
Tuj deček prej je prišel k vam;
kaj sel je ta povedal neki,
da že za njim hitiš zdaj ti?
Gotovo važne so stvari!

Sosed.

Seveda, skrbna mi soseda!
Vsa naša hiša se zaveda,
da danes prisijal je nam
spet dan velikega pomena:
drag znanec vrne se v naš hram!
Gostijo mu pripravi žena,
jaz pa hitim naproti mu,
da dolžno čast na poti mu
kot hišni gospodar izkažem!

Prva soseda.

Že vem in prav nič se ne zlažem,
če pravim, da vse dobro vem
in še sosedam to povem!

Sosed.

Le brž zdaj po navadi svoji
razbobnaj v vas novico to!
A skoraj domišljiji tvoji
z i-a se bo smejal nekdo!

Prva soseda.

Nič se ne jezi, sosed mili,
četudi drugi zdaj storili
uljudnost bomo in dolžnost,
ko pride tvoj visoki gost!

Sosed.

O, saj jaz prav nič ne jezim se;
jezila ti se boš, bojim se!

(Odide.)

Prva soseda

(zamahne z roko za njim).

Le pojdi, pojdi, ti stiskač,
ki treseš že se, če berač
za dar neznaten te poprosi!
Ni čudno, da bogat tako si!

Druga soseda,

(ki se ji medtem približa).

Hehe, kdor stiska, ta ima!

Prva soseda.

A njemu treba ni stiskati;
zemlje, denarja in blaga
ima kot naš graščak bogati
in on po stricu, ki sedaj
povrača se v svoj rojstni kraj,
miljone lahko še dobi
in še bolj se obogati!

Druga soseda.

Kaj, stric njegov, ki je našel
v Ameriki bil zlato žilo,
sedaj bo v našo vas prišel?
Od kod imaš to poročilo?

Prva soseda

Pač tudi ti si čula že,
kar tu otroci govore,
da namreč zlati stric proda
svoj rudnik in se pripelja
domov v kočiji pozlačeni!
Prej pa je sosed rekel meni,
da danes že bo sem dospel
in v dom mu stopil znanec dragi.
A da denar njegov imel
hitreje v svoji bi bisagi,
prilizovat se mu je šel...

Druga soseda.

Hehé, tak znanec pozlačeni
bil drag in ljub bi tudi meni!

Prva soseda.

Hm! Ali misliš, da bi jaz
branila se in proč bežala,
če vrgel bi zlata med nas?!
Jaz tudi bi ga pobirala!

Druga soseda.

Pač bi ne bilo to slabó;
pomagano bi nam biló,
ki se s pomanjkanjem borimo
in le težkó denar dobimo!

Prva soseda.

Boji se menda sosed skopi,
da to zares se nam zgodi,
ko bogatin med nas spet stopi,
rojake, znance mladih dni;
pa se podviza mu naproti,
da ga oskube že na poti!

Druga soseda.

Fej, to pa res je zanj grdo!

Prva soseda

(pokaže v stran).

Glej, že otroci se tako
za kruhek morajo truditi,
po gričih in rebreh strmih
za jagodami se plaziti

in daleč v trg nositi jih,
da kak božjak dobijo zanje!

Jurček, Katrica

(prideta medtem po stranski poti v vas in se ustavita. Jurček ima jagode v kozolcu, a Katrica v pletenici).

Jurček.

A danes pa bolj srečen dan je
za naju, ki sva že oba
prodala jih kar tu doma!

Druga sosed.

Kako? Saj polni še obema
posodici sta do vrha!

Jurček.

(pokaže krono).

Poglejte, kaj mi pest objema!
Kar celo krono sosed dal
za jagode je in dejal:
»Zdaj pa jih k nam domov nesita
in moji ženi izročita!«

Prva sosed.

Kje sosed vaju je našel?

Katrica.

Po cesti, ki tja v mesto pelje,
nasproti nama je dospel.

Prva sosed.

Ahá! Na kolodvor odšel je!
Oddajta jagode tedaj
in tam novic vjemita kaj!

Jurček, Katrica

(odideta v sosedovo hišo).

Prva sosed.

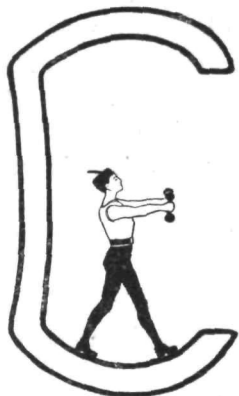
Zdaj spet imam več pojasnila:
domov on strica pripelja,
za gosta tega pa rabila
bo žena jagode doma!

(Dalje.)

M. Z. JUG:

Procesija.

ingl, cingl, cingl, ton, ton, ton ... Cingl, cingl, cingl, ton, ton, ton ...

Lenčka se je napravljalala, da bi šla za procesijo. Zgodaj zjutraj je vstala, se umila in oblekla ter je čakala na mater.

Od hriba dol, od svetega Petra patrona so zvonili zvonovi, kakor zvonijo samo za procesijo. Ali ste že slišali naše zvonove? Če ste jih že slišali, potem gotovo zmerom nanje mislite. Saj veste: navsezgodaj že pridejo v zvonik sv. Petra tisti štirje fantje, ki jih vidite na vasi, kadar hočete: Jožinov Jože, Tomažinov Frane, Tumčev Tone in Janez Drmažev. Ta zadnji, ki je najmanjši izmed vseh, sede poleg najmanjšega zvona; tako se razvrstijo vsi, in Jožinov Jože, izmed vseh največji in najmočnejši, pritrkava z velikim.

Kaj pa tisto pesem o velikem zvonu našem ste že slišali:

„Lépo poje, lépo poje
svetega Petra véliki zvon ...“

To pesem je naredil moj brat. Ali ni lepa?

Cingl, cingl, cingl, ton, ton, ton ...

Tako zvonijo naši zvonovi. Pravimo, da kampinajo ali pritrkavajo ...

In tako so zvonili tudi tisto nadvse lepo, nebeško jutro, ko se je Lenčka odpravljala, da bi šla za procesijo.

Komaj da se je izza hriba solnce ozrlo na vas in skoro hladno je še bilo zunaj.

»Počakaj, Lenčka!« je rekla mati. »Še ruto ti bom dela na glavo; kam hitiš?«

Lenčka se je ozrla in na jok ji je šlo.

»Saj nimam rute, mati...«

In na jok ji je šlo. Zakaj mati je držala v rokah svojo ruto, že nekoliko staro, rumeno, rdeče pikčasto. In Lenčko je bilo sram.

»Lenčka, oj, Lenčka, tak počakaj!«

Pogledala je na mater in je zardela.

»Mati, jaz bi rada lepo ruto ... svilnato bi rada, kakor jo ima sosedova Francka ... tako bi rada, mati...«

Ljudje so hodili proti hribu k svetemu Petru. In Lenčka in njena mati med njimi. Počasi sta hodili; mati je bila stara, že nekoliko upognjena, Lenčka je šla poleg nje in se je držala za krilo. In sram je bilo Lenčico, ubožico. Pikčasta ruta na glavi ji ni pristojala, krilo je bilo vse preširoko, vse predolgo, predolgo za šestletno Lenčico, ubožico. Materina ruta — komaj se je obraz videl izpod nje — rdeče krilo, veliki blatni črevlji — in Lenčico je bilo sram.

Pred njo in za njo pa so hodila dekleta: ruta — svilnata pri svilnati — kamor se je ozrla.

Uvrstili sta se za svoje bandero. Lenčka je potegnila iz žepa rdeč molek z velikimi jagodami, nad molkom je držala mašno knjigo z velikim koščenim križcem na platnicah in je molila. Plaho je stopala tik matere, časih se je zazrla naprej v to preveliko lepoto, izgubila se je za hip od matere in zazdelo se ji je, da je sama v vsej tej brezkončni procesiji.

Mati je molila naprej, njen glas je bil visok in se je tresel, jagode na črnem molku so rožljale...

Po vsej pokrajini je odmevalo, visoko, zategnjeno:

»Češčena si, Marija, milosti polna...«

Dekleta in žene so odgovarjale. Njih glas ni bil tako visok in močan, bilo je tiho mrmranje, ki je naraščalo in pojemalo kakor veter iz daljave.

»Sveta Marija, Mati božja...«

Lenčka je molila. Od daleč zadaj se je čulo cingljanje zvončkov pod svetim nebom. Strežniki so zvončkljali, fantje v zvoniku so pritrkavali.

In preko ceste, preko polja in travnikov je plavala molitev, plavala in se je tiho izgubljala k Bogu.

Lenčka je molila, ali nenadoma se ji je zazdelo, da ne ve, da moli. Pred seboj je uzrla sosedovo Francko, njena svilnata ruta se je bleščala v solncu, Lenčki pa je bilo na jok. Stopala je dalje, spustila je bila materino krilo, nič več ni slišala njenega visokega, zategnjenega glasu, tudi zvončkljanja in svetega petja iz daljave ni slišala več. Izgubila se je za nekaj korakov naprej. Tam je stopala poleg matere sosedova Francka v svilnati ruti, držala se je materinega krila in se ni ozrla nikamor.

Lenčka je stopila tja in skoro smešna je bila; majhna Lenčka v veliki pikčasti ruti, dolgem krilu, velikih blatnih črevljih — ubožica!

»Francka, oj, Francka!«

Francka se ni ozrla. Stopala je tik matere in ni pogledala na Lenčko, ki je šla za njo in jo je klicala.

In Lenčki je tisti hip postalo čudno težko pri srcu. Ozrla se je naokolo in kamorkoli je pogledala, so bile same svilnate rute, rdeče, bele, pisane. Izza ovinka se je ozrla navzdol, preko hiš in preko vrtov na to brezkončno procesijo. Same svilnate rute, rdeče, bele, pisane.... Zdelo se ji je, kakor da je cela procesija eno samo svilnato morje.

In je zajokala...

»Lenčka!« je poklicalo odzadaj.

Ozrla se je hipoma in je videla, da je mati daleč za njo. Stekla je k njej in je ihtela še vedno. Mati jo je nalahno prijela za glavo, stisnila jo je k sebi in je zaihtela še sama, in njene solze so padale na Lenčkino ruto. In so zableščale v solncu...

Molitev je bila utihnila, dekleta so zapela in sveta pesem se je razlegala vse naokrog.

Lenčka pa je jokala. Kamorkoli je pogledala... tu, tam, ruta, svilnata pri svilnati...

In Lenčka, oj, Lenčika, ubožica, kaj ti nimaš svilnate rute?

Ej, Lenčka, jaz sem te videl, Lenčka! In sem te videl in sem spoznal, da imaš tudi ti svilnato, Lenčka, lepšo od vseh, izmed vseh najlepšo!...

Solnce sije na tvojo rumeno, rdečepikčasto, Lenčka, materine solze se blestijo v solncu na njej in lepa je, tvoja ruta, kakor svilnata, lepša od vseh, izmed vseh najlepša!...

Pesem o kukavici.

<i>Mamica draga v rodni vasici,</i>	<i>Ali je kukavica</i>
<i>ali je tudi pomlad že pri vas?</i>	<i>že priletela?</i>
<i>So že pobarvane trate zeleno,</i>	<i>Mamica draga, koliko let vam</i>
<i>ali še straši rožice mraz?</i>	<i>še je naštela?</i>

*„Koliko let še? Zakaj me vprašuješ?
Tega pač ptičica lahna ne ve,
leta mi šteješ ti, sinko moj dragi!
Česa se zbalo je tvoje srce?“*

Jan Reginov.

Pravijo si bajke ...

<i>Na poljani breze</i>	<i>Pravijo si bajke</i>	<i>Po mladosti ljubki</i>
<i>bele vse stojijo</i>	<i>lepe o pomladi,</i>	<i>tiho se solzijo;</i>
<i>in ponoči skrivno</i>	<i>bajke o veselju</i>	<i>pravijo si bajke</i>
<i>govorijo ...</i>	<i>in o nadi.</i>	<i>in šumijo ...</i>

Davorinov.

Orač.

<i>Zgodaj spet orač zdaj vstajam</i>	<i>Saj težkó ni rano vstati,</i>
<i>in na polje se podajam.</i>	<i>ko žari vzhod v zori zlati,</i>
<i>Kdor rad je pogačo belo,</i>	<i>izpod neba pa škrjanca</i>
<i>z mano vstaja naj na delo!</i>	<i>pesemca budi zaspanca!</i>

Fr. Rojec.

Francis Joseph

Cesar Franc Jožef I.

STRIC TINE:

Čitati — dobro, poizkusiti — bolje!

(Dalje.)

9. Mlin, ki ne melje.

ni dan sem se izprehajal tam pred mestom ob potoku, ki ves vesel hiti preko kamenja v naročaj mamici Savi. Misli so pohitele daleč nazaj in so se ustavile na trati kraj gozda, ob potoku, ob mojem potočku. Bog ve, da mi ni nikjer na paši potekal čas hitreje nego pod tisto staro, razkrehnjeno vrbo kraj potoka. Na tistem mestu je bila prav ob kraju močna brzina v vodi. Valčki so kosec za koscem odnašali nizko obrežje, da se je stara iznemogla vrba vsa v smrtnem strahu nagibala na vodo. Tam pod vrbo je bil moj mlin. In še marsikaj.

Vem, da si zna narediti preprost mlin vsakdo izmed vas dečkov. Pedenj dolgo vrtence iz sveže vrbovine, na sredi štirikrat navzkriž preklano, v špranje je vtaknjenih osem enako dolgih prečk, na vsakem koncu vretenca rogovilica v tleh za tečaj, pa je mlinček gotov. Ne mlinček. Kolo. A kdo bi se prerekal o imenu. Povem vam, da je tak mlin sicer hitro gotov, pa ni veliko prida. Posebno ponosni ne morete biti na tak izdelek. Torej kaj popolnejšega. Poslušajte in poizkusite!

Če držite v tekočo vodo ozko ravnilo, tako da se upira voda v njega širšo stran, morate uporabiti nekoliko moči, da obdržite ravnilo v navpični smeri. Še več moči morate uporabiti, če vzamete za poizkus široko desko. Polo lepenke vam voda kar upogne. V tekoči vodi je čudovita živa sila, ki izkuša izpodriniti in odmekniti vse, karkoli se ji stavi na pot. Čim večja je ploskev, ki je vodi napoti, s tem večjo močjo pritiska voda nanjo. In to je važno za nas!

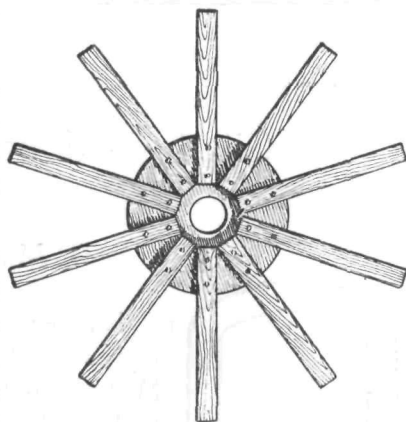
Sedaj pa nabrušen pipec v roko, pa žago in oblič. Da, oblič! Zakaj pa ne? To orodje ni v uporabi tako težko, kakor se vam zdi. Najprej nari-

Slika 20.

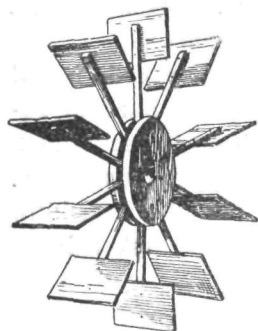
šite na pol cm debelo desko dva enako velika kroga, ki jima meri premer prilično 10 cm. Kdor hoče narediti večje kolo, naj nariše ona dva kroga primerno večja. Za tem izrežite z ozko žago ali pa z nožem oba kroga, da dobite dve kolesci, ki se popolnoma skladata. V sredi vsakega kolesca izvrtajte pa še do 2 cm široko luknjo (sl. 20.). Sedaj pa odžagajte od 1 cm debele deske dve po 1 cm široki in 75 cm dolgi letvi, ki jih z obličem ali z nožem obdelate tako, da dobita obliko enakomerno debelega

kvadratnega ravnila. Vsako letvo razrežite v pet po 15 cm dolgih kosov. Posamezne kose pribijte na eno kolesce, kakor kaže (sl. 21.). Potem pribijte še drugo kolesce tako na prvo, da zakriva znotranje konce prečk in da sta luknji obeh kolesc skladno druga vrhu druge.

Slika 21.

Da se bo vrtelo mlinsko kolo z večjo močjo, mu morate narediti velike in lahke lopate. V ta namen služijo posebno dobro deščice, ki so iz njih zbiti zabojčki za smodke. Iz takih deščic narežite deset enako velikih, pravokotnih kosov. Vsaka lopata bodi n. pr. 10 cm dolga in 5 cm široka. Deščice

Slika 22.

pribijte povprek na zunanje konce prečk (sl. 22.). Za vreteno vzemite 20 cm dolg kos gladkega lesa. Z obličem ali z nožem ga obdelajte tako, da bo štiriroben, kakor debelo kvadratno ravnilo. Ako posnamete vse štiri robove, dobite osmerokotno vreteno. Če ponovite to delo še enkrat, ima vreteno že šestnajst robov in je že prilično valjaste oblike. Debelina vretenova se mora seveda ravnati po luknjah sredi kolesc, ki sem jih omenil izpčetka. Da bo vsa priprava popolna, nasadite na en konec vretena kratko vretence, ki je bil na njem navit sukanec. Namen tega vretenca vam razjasnim pozneje. Ko ste zabili vreteno v pripravljeno kolo z lopatami, zabijte še na vsak konec vretena primerno močen žrebljič za tečaj (sl. 23.). Mlinsko kolo je gotovo, pa ga lahko zanesete na vodo. Ne! Prej naredite še iz 1 cm debele deske ležišči za tečaja (sl. 24.). To sta dve rav-

nilu podobni, spodaj priostreni deščici. Njih dolžina se ravna po globolini vode. V 2 do 3 cm globoki reži pri vrhu se vrti tečajni žrebljiček.

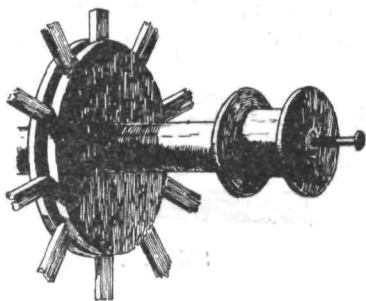
In sedaj k potoku! Če je izdelek dober, bo gotovo kos svoji nalogi. Povem vam namreč, da še nisem pri koncu. Čemu bi se neki trudil človek

toliko, samo da bi se ono kolo vrtelo? Če je zakaj, naj opravlja delo, ki mu ga naložimo. A o tem prihodnjič!

10. Telefon.

Ko bi se danes vrnil na zemljo kdo, ki je živel pred sto ali celo tisoč leti, pa bi si ogledal življenje in vrvenje na tem božjem svetu, gotovo bi ne verjel svojim očem. In če bi mu rekli: „Slišite, vi stric, mi lahko tu kje na slovenski zemlji prav udobno sedimo in govorimo z znancem, ki takisto udobno sedi na cesarskem Dunaju,“ bi nas tisti prednamec gotovo grdo pogledal, češ: „Poleg vsega se je v teku stoletij razvila tudi lažnivost!“

Pa je tako. Saj ste že gotovo slišali o telefonu. Če še niste, pa še boste. Ne name-ravam vam razlagati, kako je ustvarjen telefon. Ta naprava ni tako preprosta, da bi dejal, tako in tako je, prava reč! Hočem vam opisati telefon, ki si ga lahko naredite sami.

Slika 23.

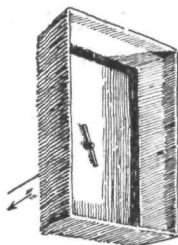

Slika 24.

Vzemite znotranji del škatljice, ki so bile v njej švedske užigalice. Sredi dna naredite z buciko ali šivanko majhno luknjico. Prav tako si priredite še eno škatljico. Sedaj vtaknite skozi dno prve škatljice kos sukanca ali pa volne, kakršno uporabljajo za pletenje nogavic. Dobro je, če volneno nit povoščite s kosom voska, tako kakor dela črevljar dreto. Da se nit trdno drži na dnu škatljic, privežite na konec kratek klinček (sl. 25.), ali pa naredite koncem niti velik vozel. Takisto pritrdite nit tudi na dnu

druge škatljice. Telefon je pripravljen za uporabo.

Prvo škatljico obdržite sami, drugo pa dajte tovarišu, ki se naj z njo oddalji za mnogo korakov — kolikor dopušča nit, ki bodi naposled rahlo napeta. Napeta nit se ne sme med škatljicama nikjer dotikati kakega predmeta. Sicer je pa lahko dolga več nego sto korakov. Če položi tovariš odprtino svoje škatljice na uho, vi pa v svojo škatljico potihoma govorite, začuje tovariš v svojem telefonu rahlo šuštenje in razloči celo besede. Seveda mora biti v okolici mir. Lahko pa govori tudi on, vi ga pa poslušate. Mnogo bolj občutljiv telefon si lahko naredite iz okroglih škatelj, ki so bili v njih zdravilni praški. Treba jim je samo izbiti dno in ga nadomestiti s tankim pa močnim papirjem, ki lahko vzdrži nase pritrjeno nit.

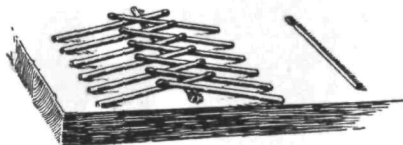
Slika 25.

Kako si razlagate tak telefon? Čakajte? Če zapičite pletilko v špranjo, pa jo pritisnete na stran in hitro izpustite, začujete brneč glas. Obenem vidite, da se pletilka giblje v hitrih stresajih. Kdor je že bil v zvoniku in je položil roko na doneč zvon, je čutil v roki čudno stresanje. Položite roko na grlo in izgovorite besedo! Kadar govorimo, se stresajo mišice glasilke v grlu, pa tudi zrak v ustni duplini. Če govorimo v naš telefon, udarjajo zračni

stresaji ob dno v škatljici in ga stresajo. Obenem se stresa vsa nit, torej tudi dno druge škatljice. Zrak se v drugi škatljici ob teh stresajih vzvalovi, in zračni valčki udarjajo ob občutljivo slušno pripravo v ušesni duplini. Naš tovariš začuje rahel šelest ali razloči celo posamezne besede.

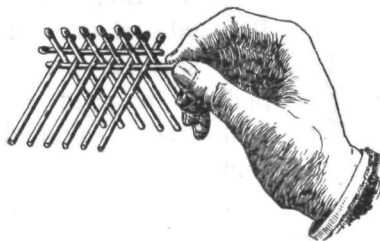
11. Težka naloga.

Ne igrajte se z užigalicami! Sam Bog ve, koliko nesreč so že povzročile užigalice v otroških rokah! Zato bi vam pravzaprav ne smel pokazati sledečega poizkusa. A na srečo so že skoraj popolnoma izginile nevarne žveplenke, švedske užigalice se pa ne vna-
mejo tako rade. Sicer ste pa že veliki in previdni.

Slika 26.

Torej naloga! Položite na mizo užigalico in naložite na njo dve vrsti drugih užigalic, kakor vidite na (sl. 26). Sedaj recite komu izmed gledalcev, naj samo s spodnjo užigalico naenkrat vzdigne vso skladalnico. Bodi dotičnik še tako spreten, naloga se mu ne posreči. Užigalice ostanejo na mizi in se nečejo prijeti spodnje užigalice. Pa poizkusite vi! Nalogo rešite prav z lahkoto, če položite v jarek nad spodnjo užigalico še drugo. Če primete sedaj spodnjo užigalico — zgornja leži popolnoma prosto — lahko vzdignete vso skladalnico, ne da bi ostala kakšna užigalica na mizi (sl. 27).

Slika 27.

Rešili ste nalogo. Ali pa tudi veste, zakaj užigalice ne padejo, čeprav niso prav nič pritrjene? Vzrok temu je trenje. Užigalice niso popolnoma gladke. Vse so polne prav majčkenih zarez, brazgotin in dlačic. Vsaka užigalica v skladalnici se drgne ob spodnjo in zgornjo užigalico. Zaradi zarez, brazgotin in dlačic ne more izdrkniti nobena. Če ponovite isti poizkus, pa vzamete namesto užigalic šivanke, ki so uglajene, se vam poizkus nikakor ne posreči. Trenje ali drgnjenje je v življenju velike važnosti. Ko bi ne bilo trenja, bi ne mogli stati in hoditi po tleh. Popadali bi kot na najglajšem ledu. Brez trenja bi ne držal noben žrebelj in noben klin, pa še marsikaj bi ne bilo tako, kakor je.

12. Žejna kupica.

O zraku sem vam že povedal, da zavzema prostor kakor vsako drugo telo, da se da stisniti, pa da se zopet raztegne, ko odjenja pritisk. Danes še nekaj o zraku.

Vzemite krožnik in ga napolnite 2 do 3 cm visoko z vodo. Nato zmečkajte kos mehkega papirja v rahel klopčič in ga porosite z nekoliko kapljicami špirita. Klobčič položite na vodo in ga prižgite. Zaradi varnosti pa mi prej odstranite steklenico s špiritom! Nad goreči papir držite nekoliko časa

kupico z odprtino navzdol, ne da bi se njen rob dotikal papirja ali celo vode. Ko dogoreva papir, ga preveznite s kupico tako, da sega nje rob do krožnikovega dna (sl. 28.). Papir v hipu ugasne, voda pa se dvigne v kupici skoraj do polovice višine.

Če vas kdo vpraša, zakaj kupica tako željno pije vodo, mu razložite ta pojav prilično tako: Ko smo držali kupico nad gorečim papirjem, se je v njej razgrel zrak. Razgreti zrak se pa raztegne in zavzame večji prostor. Nekoliko zraka mora torej iz kupice ven. Sedaj preveznemo goreči papir, ta ugasne, zrak se hitro ohladi in skrči na prejšnjo razsežnost — dalje razlagajte pa kar sami! Meni se danes neče več.

Slika 28.

(Dalje).

V pomladni noči.

Mlada Ivanka — nagajivka
sladko zadremala je,
o kanarčku svojem sanje
zlate zasanjala je.

A kanarček — starček sanja
sladke sanje mladih dni,
ko imel je še družico ...
V spanju se oglašja „čri!“

In celo na vrtu kostanj
dremlje, kima, sanja
o prekrasni devi vesni ...
V vetriču se klanja.

Bořivoj.

Dve brezi.

Beli brezi v gaju sta zelenem
šepetali,
ob nočeh pomladnih svetlih
sta kramljali.

In sekira smrtno pesem
je zapela,
breza bela vrh klonila,
zadrhtela ...

Pa s sekiro na rami mladenič
prižvižgal je v gaj,
obstal je pri brezah — sesticah:
„To krasen bo mlaj!“

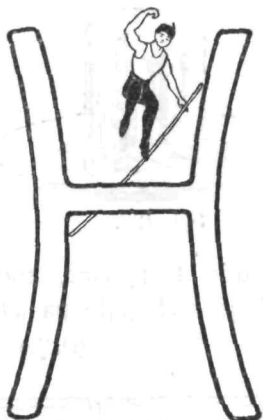
A sestrice njena v logu
zdaj sameva,
in zeleno njeno listje
oveneva ...

Bořivoj.

CVETOMIRSKI:

Črešnje.

ej, kako mladi smo bili takrat in kako veseli! — Vriska je smo mislili iti skozi življenje, ki se nam je zdelo tako neizmerno lepo in vseh pesmi vredno! Pomlad je bila takrat, tako živa in dehteča pomlad, da bi jo srkal človek vedno vase in bi se je nikdar ne nasrkal in bi se nikdar ne mogel popolnoma napiti njenih tajnih sladkosti, ki so želele iz zemlje in z neba in se v razkošnih, dišečih valovih razlivalo preko polja, njiv in travnikov ter se v opojnih oblakih dvigale proti majniškemu solncu...

V uti smo sedeli otroci, mladost je prepevala v nas. Čakali smo, da pride z vrta stric Martin in nam prinese črešenj, ki so jih bila polna drevesa. Nič ni spomladi lepšega, kakor čakati tako v uti na črešnje; praznična radost počiva na tvoji duši, oko plamti, lica zardevajo, smehlja je govore jasne oči...

Nekdo izmed nas je odprl lino — ne vem, ali je bila Malka ali Ferko ali morda jaz sam; nenadoma smo se gnetli vsi skupaj pri odprtini in kukali venkaj na vrt, ki je ležal na položnem bregu pod uto. Ves zelen in mehak, kakor z bleščečim žametom prevlečen, je počival na bregu travnik; brodil bi otrok med to visoko, sočno travo, lovil bi z desnico poredne citrončke, z levico bi božal zlatice in srčkane spominčice, sklanjal bi se z obrazom do belega dišečega morja šmarnic in bi se smehljal ljubkim zvončkom — nikdar bi se ne povrnil domov... Globoko spodaj, koncem travnika, pa je kipela z močnimi vejami visoka črešnja pod nebo, dolga lestev je bila prislonjena k deblu; visoko v košati kroni vej je bral stric Martin skoro skrit črešnje; težka je bila ta krona in bila je vsa kipeča in vsa rdeča od okusnih, zrelih črešenj; komaj da se je od časa do časa posvetil stričev široki, modri predpasnik in bela srajca na plečih.

»Ima že poln predpasnik!« je rekla Malka in strmela na črešnjo, naravnost na rdečo, kipečo krono vej.

»Saj se ne vidi...« je menil Ferko.

»Samo pol predpasnika je šele nabral,« sem se uprl obema jaz. »Ti, Ferko, si slep, in ti, Malka, imaš oči zadaj na hrbtu...«

Težko smo čakali, da bi se zganelo v košatem vrhu, da bi pomolil stric Martin svojo glavo v beli dan in pričel plezati po deblu navzdol k lestvi. Ali nič takega se ni hotelo zgoditi; mirno je kipelo drevo, s prsti rdečimi so vabile v migljajočem loku vsepovsod iz ponosne krone viseče črešnje...

Visoko je stalo solnce, nebo je bilo čisto kakor nedolžno otroško oko; v bliskovitem poletu je švignilo iz doline preko vasi dvoje urnih lastovic, zakrožilo nad našo črešnjo na travniku in planilo nato plava je z razprostrtni perutmi preko našega holma nazaj nad vriskajočo dolino...

»Zdaj pa že gre dol!« je zavrisnila hipoma Malka.

Oba hkrati, Ferko in jaz, sva se naglo ozrla skozi lino na črešnjo.

»Saj res ... Stric gre ...«

Res, stric Martin je bil pomolil svoje noge naprosto; nato se je kmalu prikazal plečati hrbet, težko je visel okrog pasu privezani predpasnik, ves s črešnjami natlačen; samo glava je bila še skrita v gostem vejevju.

»Kako nabit ima predpasnik!« smo se razveselili.

Samo še nekoliko trenutkov — in zagledali smo strica v vsem njegovem veličastvu, močnega in trščatega, ob deblu nizko pod košato krono; z rokami in z nogami je objemal široko deblo, hrbet napet v prožen lok, da se niso mogle zmečkati spredaj v predpasniku črešnje; tako je drsal varno po deblu navzdol, in čehale so se mu pod kolena napete hlače, čepica mu je bila med plezanjem sfrčala na tla ...

»Da bi le ne padel in se ne potolkel!« je zavzdihnil Ferko in gledal z občudovanjem v oči na strica; tudi meni je zastajala sapa v grlu, kadarkoli sem se ozrl na stričeve noge, ki so se v krčevitem objemu držale visokega debela; in Malka je od časa do časa nagnila glavo in odprla usta nastežaj, kakor da jo hoče kdo zadaviti.

Pa prazen je bil naš strah, stric Martin je srečno pridrsal do lestve.

»Na varnem!« smo se oddahnili, in Malka si je položila roko na prsi.

Stric je stopil na klin, se okrenil navzgor proti uti in nas zapazil pri odprti lini. Nasmehnil se nam je, obraz se mu je zalesketal v solncu. Nato je potrkal z roko po nabasanem predpasniku, tlesnil, kakor je imel navado, v hitrem zamahu mimo lic s palcem ob kazalec in se naposled široko zasmejal.

»Juhe!« smo zaukali otroci od veselja.

Urnih korakov je stopal stric s klina na klin, vedno nižje in nižje, dokler ni prišel končno na tla. Ni pobral čepice, mudilo se mu je k nam; do kolen je gazil žametni travnik, bliskala se je bila srajca; kakor bobeni nabiti predpasnik pred seboj, je še vedno tleskal s prsti.

Glavo tik glave smo zrli skoz lino.

»Stric! Stric!«

Radosten smehljaj je zatrepetal na stričevih licih.

»Juh! Juh!« nam je odukal nakratko, s svežim, čvrstim glasom.

Naglo je brodil visoko, pisano travo, prebrodil jo je naposled in je v ovinku zavil v uto.

»Črešnje, otroci! ...«

Okrenili smo se, v uti pred mizo je stal stric. Z veličastno kretnjo je odvezal predpasnik in usul iz njega črešnje; kar hipoma je bila polna vsa miza, rdeči kup nas je sladko zavabil, razlil se je vsenaokrog dišeč vonj in nas je objel ...

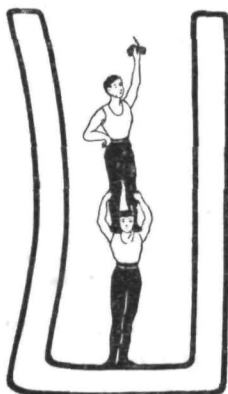
Za hip smo obmolknili, kakor omamljeni od prevelike sreče ... Ko smo naposled pričeli iztezati roke po črešnjah samih, se nam je smejalo

kar samo od sebe, črešnje so se nam smejale z mize, in stric Martin se nam je smejal; kakor da nas je nenadoma zagrnila v svoj dišeči oblak pomlad sama; z vriskom in smehom se je napolnila uta...

IVO TROŠT:

Volar Mihec.

Volar Mihec je služil gospodarju Gorcu, ko so še naši pradedi lovili volkove v izkopane jame in pobijali medveda s koli vsi iz enega sela zbrani moški. Mihec ni bil velik, ne lep in ne posebno umen, zato je pa dobival tudi najmanjše plačilo med vsemi posli pri hiši. Izmed mnogih okroglih dogodb, ki jih je razdrl v svojem pastirčevanju, je ostala do danes v vasi tudi ta-le:

Neke jeseni je pasel Mihec govedo kar »počez«. Ni mu bilo treb dosti vračati od škode, ker so imeli ljudje poljske pridelke že do malega pod streho. Edina mlada telica je radovedna silila le od črede v goščavo, kakor da je tam najboljša paša, pa ji je Mihec povedal že večkrat, da je v gošči medved, ki telico lahko zgrabi, odnese in raztrga — za kosilo ali večerjo.

Telica ni slušala. Mihec je menil, da bi bilo to njena dolžnost in tudi korist. Zato ji je slednjič zagodel kar najosorneje, ko jo je zopet prignal k čredi: »Le iztikaj po goščavi. Boš že videla, telica neumna! Če te medved požre, boš pomnila to, dokler boš živa.«

Telica si je mislila: Kaj bo neki vedel ta-le Mihec telebasti!

Ko se zopet oddalji od črede, in je ni hotel volarček več vračati, zašumi nekaj v goščavi, telica zatuli žalostno, ostale živali so se pa boječe zbrale okolo Mihca in ga pogledovale vprašujoče: Ali je ni zgrabil medved in odnesel neposlušnice? — Vsi so vedeli, da ni drugače — tudi Mihec, ki je komaj krotil v sebi neznano veselje, da so se uresničile njegove besede, govorjene telici. Medved je odlomastil s telico čez hrib in dol, z njim je pa izginil od Mihca in črede tudi prejšnji strah. Govedo si je oddahnilo, volarček se je pa začel smejati na ves glas neumni telici, ki jo je odnesel medved: »Hi-hi! Sedaj boš pomnila, hi, hi, telička! Ali ti nisem pravil? Dokler boš živa, se boš spominjala mojih besed, hi, hi!«

Do večera se je smejal in se oziral čez hrib in dol, koder je odhacal kožuhar s tulečo živaljo. Zvečer je prignal čredo za eno glavo manjšo domov in se zopet pohvalil gospodarju, kako ga bo pomnila telica, dokler bo živa, ker jo je odnesel medved, hi, hi! Ker ga ni slušala, jo je zadela pravična usoda. Kaj bi je ne!

Gorec zmaje z glavo nad volarjevo modrostjo, se mu nasmehne in ga vpraša pomilovalno: »Kako dolgo bi pa ti pomnil, da nimaš dovolj pameti, ko bi bil danes tebe namesto telice odnesel medved?«

Tega telebasti Mihec ni umel.

»Le pomisli: koga bi bilo manj škoda — tebe ali telice?«

To je mogel še manj pojmiti. Gospodar se ujezi in vpraša naravnost: »Ali si imel ti varovati telico ali telica tebe?«

Mihec tudi temu ni znal odgovoriti. Smejal se je in mislil, koliko časa bo še pomnila telica današnjo nesrečo.

Sreča.

*Kakor gre veter čez plan,
in zvezda se v noči utrne,
oblak pripodi se teman:
veselje in srečo zagrne ...*

Davorinov.

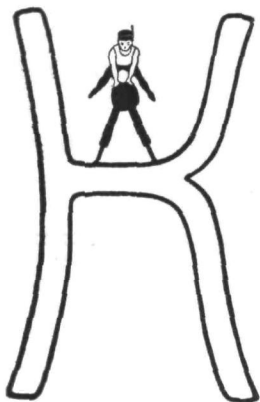

Kmetiški dom na Gorenjskem

FRAN KOŠIR:

Kovač — modra glavica.

Narodna legenda iz Dravinjske doline.

ristus in sv. Peter sta potovala po svetu iz kraja v kraj. Pa se prigodi, da dospeta nekoč do kovačije, stoječe tik ceste.

Kovač je baš trgal konju s kopita podkev, da mu jo potem popravljeno trdneje zopet pribije na nogo.

Nebeška potovalca vljudno pozdravita, in Kristus de kovaču: »Tudi jaz znam podkovati konja. Ako dovoliš, ti pokažem!«

»Dobro, le pokaži, kako znaš pa ti,« odvrne kovač nepoznanemu sinu nebeškega Očeta.

In Kristus vsame nož, odreže konju nogo, jo nese v kovačnico na nakovalo, udari parkrat s kladivom po podkvi, pritiske odrezani kos noge k ostali nogi, in noga je bila zopet cela, konj pa podkovan.

»To znam napraviti tudi jaz,« pravi kovač odhajajočima potnikoma ter napravi ob prvi priliki tako, kakor je videl Kristusa. Da je bil konj za vedno ob nogo, je kajpak umljivo. Kovač je pač znal konju odrezati nogo, ni pa znal noge napraviti tudi cele.

Čez leto in dan pride zopet Kristus s sv. Petrom po cesti mimo kovačije.

Kovač spozna namah čudežnega kovača ter mu pravi: »E, kakšno zvijačo pa znaš; tudi jaz sem isto poizkušal delati kot ti, ali noge nisem mogel pritrdit nazaj, pa je amen?«

Kristus veli kovaču: »Privedi konja!«

In kovač gre ter prižene iz hleva svojega konja. Kako se začudi kovač, ko vidi, da je Kristus podkoval konja na prav enak način, kakor pred enim letom.

»Nikar se ne čudite,« pravi sv. Peter. »Kaj takega zmore le vsemo-
gočnost Kristusa, ki stoji pred teboj.«

Zvezdica.

*Zvezdica biserna
s tihih višin
v izbo pokukala
kakor spomin.*

*Skrivno cekinov mi
vsula je v pest
in odhitela do
nebesnih cest.*

*Zdaj pa sezidal bom
beli gradič;
živel svobodno kot
jadrni ptič ...*

Davorinov.

FRAN ERJAVEC:

Moj in mladine prijatelj.

otovo si hvaležna, draga mladina, marsikateremu možu, ki ti podari vsak mesec v »Zvončku« perišče pouka in zabave. Iz svoje izkušnje vem, kako hvaležno izgovarja deca marsikatero ime, ki je natisnjeno nad tem ali onim člankom, nad tem ali onim spisom, in kako težko pričakuje, da to ime zopet in zopet zagleda.

Mladina pa čita rada, tako rada, da jo domači pisatelji ne morejo pogosto zadovoljiti, zato gremo v sili na posodo tudi k sosedom in prevedemo to ali ono delo na slovenski jezik. Umevno je in najnaravneje, da si izposojujemo pri svojih sosedih in prijateljih, ti so pa nam Slovencem — Hrvatje.

Mnogo mož imajo Hrvatje, ki so nakopičili mladini v izobilju prav, izbranega čtiva. Omenimo le može, kakor so Ivan vitez Trnski, Josip Milaković, Davorin Trstenjak (naš rojak), Štefan Mažuranić, J. E. pl. Tomić, Štefan Širola in drugi. Eden najmlajših in najdelavnejših hrvatskih mladinskih pisateljev je pa Franjin Rudolfo Magjer. Ker obhaja ta mož ravno letos desetletnico svojega pisateljevanja in ker morda dobimo tudi mi kmalu prevod te ali druge njegove mladinske povesti, je umestno, da se ga ob tej priliki spominjamo tudi v »Zvončku« in ga predstavimo naši mladini.

R. F. Magjer je učitelj na učiteljišču v Osjeku, rojen je bil pa v Zemunu, na skrajnem koncu Slavonije, blizu tam, kjer se izteka naša Sava v Dunav. Oče mu je bil krmar na parobrodu dunavske parobrodne družbe. Ko je bil star šest let, se preseli s starši v Osjek (mesto v Slavoniji ob Savi) in kmalu nato mu umrje oče, zaradi česar je trpel v mladosti veliko pomanjkanje. Ko je v Osjeku dovršil ljudsko šolo, je obiskoval štiri leta realno gimnazijo, nato pa učiteljišče. V učiteljišču je slovel kot eden najpridnejših in najnadarjenejših dijakov in kot tak se je že pozikoval na pisateljskem polju.

Po dokončanem šolanju je služboval nekaj časa kot učitelj v malem slavonskem selu Šljivoševcih, sedaj je pa učitelj na osješkem učiteljišču, kjer predava dušeslovje, hrvaščino in zgodovino.

Mlad je še R. F. Magjer, zato pa tem bolj delaven. V Osjeku je duša »Klubu hrvatskih književnika u Osijeku«, kjer urejuje tudi društveno glasilo »Književni Prilog«. V desetih letih svojega pisateljevanja je izdal že lepo število knjig za mladino in odrasle.

Največje njegovo mladinsko delo je almanah (zbirka) »U pjesmi i priči«, kjer je zbral najlepša dela 92 najboljših hrvatskih pisateljev ter jih zbrane na 584 straneh podal mladini. Iz te lepe knjige vidimo jasno, koliko iskrenih prijateljev ima hrvatska mladina.

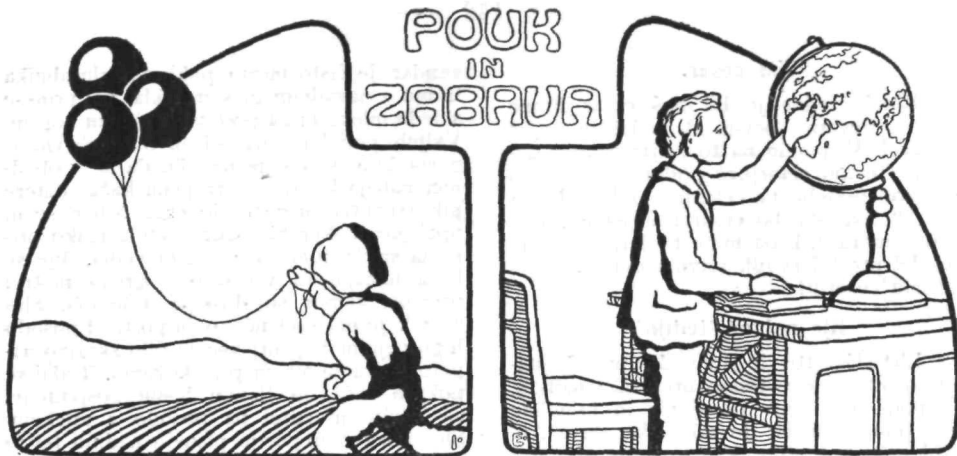
Poleg tega je pa izdal za mladino še zbirko pesmi in povestic: »Slavice«, »Za cvjetne mladosti«, »Sa hrvatskog jadrana«, »Tri medvjeda«, »Majčine pripovijesti«, »Vilin dar«, »Sa sijela i prela« in še več drugih. Če omenimo, da je poleg tega tudi urednik hrvatskega mladinskega lista »Milodarke«, si lahko predstavljate, mladi čitatelji, izredno pridnost tega svojega prijatelja.

V vseh svojih delih se nam kaže rojen pesnik, zanimiv pisatelj in iskren prijatelj mladine. Oplemenititi duše in srca mladine, to je njegov namen, to bo plačilo za njegov trud.

Kličem ti, dragi moj hrvatski prijatelj, pojdi po tej poti dalje, hvaležna ti bo mladina in narod, ne samo hrvatska mladina, ampak tudi slovenska.

F. R. Magjer.

Taščici v slovo.

Besede Andreja Perneta.

Milo

Napev naroden.

Za - poj, za - poj, oj, pti - ček moj, mi pe - sem še en-krat, prej
 Vso zi - mo sva skup bi - va - la in zdaj me za - pu-stiš! Iz
 Za - poj, za - poj, oj, pti - ček moj, mi pe - sem še en-krat! In

ko zle - tiš in po - le - tiš ze - le - ni gaj is - kat!
 kra - ja v kraj, tu ni tvoj raj, dru - gam si po - že - liš.
 te - be ko tu več ne bo, šel v log te bom is - kat!

Pripomnja: Drugi glas je vodilni in ga dobro pojo dečki. Prvi glas poje »čez« in ga dobro pojo deklice.

Računska uganka.

Priobčil Franc Vaupotič.

V predale tega kvadrata postavi namesto pik številke od 1 do 9, in sicer tako, da dobiš, od katerekoli strani jih šteješ, vedno vsoto 15!

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v peti številki.

Solnčnica (solnčna roža) se obrača za solncem.

Rešitev nam je poslala Milica Kranjčeva, učenka III. razr. mešč. šole v Mariboru. Njena rešitev pa se razlikuje od naše, dasi se tudi ujema s celotno podobo. V rešitev so navedene besede iz znanih Slomškovih pesmi, in sicer:

Glejte, že solnce zahaja,
 skoro za goro bo šlo,
 hladen počitek nam daja,
 pojd' mo veselo domó.

Kak' lepo se solnce ozira,
 zahaja in jemlje slovo!
 Že žarek za žarkom umira,
 nas skoro zapustilo bo.

Pravilno rešitev nam je poslal Stanko Skok v Domžalah.

Naš cesar.

Minule tedne je bil naš cesar Franc Jožef I. nevarno bolan. A sedaj je zopet ozdravel. V spomin na to prijavljamo v današnji številki cesarjevo podobo iz sedanjih dni, pod podobo pa cesarjev podpis. Letos dne 18. avgusta bo cesar star 84 let, dne 2. decembra t. l. pa mine 66 let, odkar je zasedel prestol svojih slavnih dedov. Slava našemu cesarju!

Kje največ štedijo?

List »Gazette de Hollande« prinaša statistiko o tem, kje štedijo prebivalci najbolj. Na podlagi izkazov posojilnic in hranilnic pride omenjeni list do zaključka, da v Avstriji najbolj štedijo, ker tu pride na vsakega prebivalca 222 kron vlog. Na Ogrskem je že slabše, tam pride povprečno le 190 K na prebivalca. Druge dežele pa so v veliki razdalji. V Franciji prištedi posameznik letno 145 K, v Belgiji 142, na Angleškem 128, v Italiji 127 in na Holandskem 114. — Ali si tudi ti med onimi, ki štedijo?

Hoja in človeški značaj.

Mnogi ameriški učenjaki se bavijo s študiranjem človeške hoje in trdijo, da se more po tem spoznati značaj vsakega človeka. Vsak ljudski tip ima svoj način hoje in če poznamo glavne tipe, lahko napravimo tudi karakterizacijo tipov, ki se ločijo od glavnih. Lahkomiselni in površni človek ima normalen korak, toda neprimeren veličini samega telesa. Sitneži imajo kratke korake, enake tudi neodločni ljudje. Človek, ki si je svest svojega smotra, stopa krepko. Vetrnjak se pozna po tem, da ima vedno razbite pete. Lahko se zibajoča hoja, z lahkim zibanjem glave na stran, je karakterizacija ljubeznivih in poštenih ljudi. Enako hojo, samo z naprej nagnjeno glavo, imajo delavni ljudje. Varčljivec se nikdar ne ziblje pri hoji, on samo malo poskakuje. Enako tudi ljudje, ki so vedno zaposleni, a ničesar ne dovrše, samo s to razliko, da napravljajo ti navadno še več nepotrebnih korakov. V tesni zvezi s hojo je tudi miganje rok. Čim večji lok napravijo roke pri hoji, tem nesigurnejša je hoja. Če je pri hoji pest stisnjena, je dotični človek navadno prevzet s kako mislijo.

Neprijeten obisk med obedom.

Neki Anglež, ki se je vrnil s Ceylona v London, pripoveduje v nekem listu naslednji dogodek, ki ga je doživel v Trincomalle. Bil je povabilen na kosilo; pojedina je bila blizu na kraju, in gostje so se živahno razgovarjali. Tedaj je opazil, da je hišna gospodinja, mlada ljubezniva gospa, ostrmela in prebledela v neznan grozi;

vendar je čisto mirno poklicala služabnika in mu z navadnim glasom rekla, naj prinese skledo mleka in ga postavi k njenim nogam. Vkljub popolni mirnosti in hladnokrvnosti gospodinje so gostje uganili, da se v obednici nahaja kobra — strupena kača, katere pik trenutno usmrti človeka. Nihče se ni upal ganiti, ker bi vsaka kretnja lahko prinesla smrt; nihče namreč ni vedel, kje se kača nahaja, in vsi smo z grozo motrili prostor, kamor so dosegle naše oči. Služabnik je prinesel mleko in postavil posodo h gospejnim nogam; vse je bilo skrajno napeto v strahupolnem pričakovanju. Tedaj se pokaže kača ob členu hišne gospodinje, se odvije in zdrči na posodo z mlekom. Služabništvo in gostje planejo nadno ter jo ubijejo. Tedaj je pa tudi hišna gospodinja bila na koncu s svojimi silami — padla je v nezavest. Vsekakor je pokazala toliko hladnokrvnosti in močne volje, da bi delala čast vsakemu v nevarnostih preizkušenemu moškemu.

Japonski pregovori.

Bolje je orati nego prepevati. — Dober človek tudi brez zapovedi dela dobro. — Lovec na lovu na jelene ne vidi ne brega ne dola. — Cvetje je vsako leto enako, ljudje nikoli. — Kdor nosi zelene naočnike, vidi vse zeleno. — Bojazljiv potnik preizkuša še kamenit most. — Žaba, ki prebiva v vodnjaku, ne ve nič o drugem svetu. — Kakor se voda prilagodi posodi, tako se človek prilagodi značaju svojega prijatelja. — Dobro srce več velja nego lepota lica. — En dan učenja z dobrim učiteljem velja več nego tisoč dni učenja brez učitelja. — Deklici naj bo svetinja njena nedolžnost. — Veljaven človek govori šele takrat, ko je premislil devetkrat, kaj poreče. — O zlem delu se čuje na milje daleč, o dobrem niti čez prag. — Krepot je redkokdaj sama, njej treba vedno soseda. — Bodočnost človeka je neodmerjena kakor bodočnost vode. — Proučavajoči staro, spoznavamo in razumevamo novo.

60 letnica petrolejke.

Pred 60 leti je bila napravljena prva petrolejka, in sicer v Levovu, kjer je bila tudi nafta prvokrat rafinirana. Na misel za destiliranje je prvi prišel lastnik naftinega vrelca Ignacij Lukasiewicz ter to delo poveril lekarnarju Torosiewiczu, ki se mu je poizkus popolnoma posrečil. Nato je levovski mojster Adam Bratkowski izumil prvo petrolejsko svetilko. Njegov izum so kasneje vedno bolj izpopolnili Berlinec Stobwasser in Dunajčani bratje Brüner in Rudolf Dittmar. Danes petrolejke že močno izpodrivata plin in elektrika, a na kmetih bo njeno kraljestvo še dolgo več ali manj neomejeno.

Velecenjeni g. Doropoljski!

Čitala sem v »Zvončku« razna pisemca, namenjena Vam, in sklenila sem, da Vam pišem tudi jaz. Opisati Vam hočem »Miklavžev večer«, ki se je vršil v tukajšnjem hotelu. Začetek je bil ob 8. zvečer. Sv. Miklavž je bil bogat, otroci so dobili mnogo lepih daril, ki so jih bili jako veselili. Sv. Anton je imel puščico z zvončkom, v katero je pobiral denar. Parkelne je bilo grozno gledati, na rogeh in na nogah so imeli zvončke. Plahi otroci so se skrivali za svoje starše. Ko so bila darila razdeljena, so odšli veselih src domov.

Pozdravlja Vas

Marija Jurčeva,

učenka IV. razr. II. odd. v Senožečah.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Sv. Miklavž je bil sicer že davno, a Tvoje pismo zbudi gotovo lepe spomine nanj.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Tudi jaz se hočem pridružiti v Vaš kotic. Hočem Vam napisati nekaj vrstic. Danes malo, ker je to moje prvo pismo. Hodim v šolo v III. razred II. oddelek ljudske šole v Selcih. Učim se rada. Posebno rada čitam Vaš »Zvonček«, ki ga dobivam od gospoda učitelja. V začetku leta 1914. smo dobili novega gospoda učitelja. Meni se zdi jako prijazen. Sedaj smo dobili izpričevala. Moje izpričevalo je bilo dobro. Sedaj pa končujem. Ne zamerite moji slabi pisavi!

Z odličnim spoštovanjem

Vas pozdravljam

Mici Štalec.

Odgovor:

Ljuba Mici!

Slabi pisavi moram zameriti, saj se vendar zato učiš pisanja, da znaš pisati lepo,

čitljivo. Manjka Ti bržkone potrpežljivosti in tiste paznosti, ki jo moraš imeti, ako hočeš vsako svoje delo izvršiti lično.

*

Spoštovani g. Doropoljski!

Pošiljam Vam nastopno pesemco in prosim, da jo uvrstite v svoj ljubi kotic!

Pozdravlja Vas najsrčneje

Vam iz srca vdana.

Zofka Goričanova,

učenka III. razr. II. odd. v Žetalah na Štajerskem.

Prišla je pomlad!

Zjutraj zgodaj vstanem,
zaspane oči si pomanem;
hitro se oblečem
na zeleno ledinico stečem;
ker komaj sem dočkala,
da je nerodna zima odkorakala.

Ker prišla je pomlad vesela,
pa kukavica je že zapela
glasen kuku,
da bi vedno lepo bilo, juhu!

Zdaj veselju konca ni,
ker vse lepo cvete in zeleni,
in ptičice veselo žvrgolijo,
se cvetoče pomladi veselijo,
samo da nastopila
pomlad je mila!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Hočem Vam v naslednjem opisati našo vas Hajdin pri Ptuju!

Hajdin leži na lepi ravni na Dravskem polju ter je pol ure oddaljen od Ptuja. Deli se v Zgornji in Spodnji Hajdin ter šteje 195 hiš. Prištevava se med najstarejše kraje, saj je bila ta vas že rimska naselbina. Dokaz temu so razne izkopsnine in dva, paganskemu bogu Mitru posvečena mitreja; eden se nahaja na Spodnjem Hajdinu. Kakor

pravi pravljica, se nahaja pod cerkvijo sv. Roka grob hunskega kralja Atile. Tamkaj, kjer stoji dandanes cerkev, je pred rimskimi časi tekla Drava; sedaj pa je pol ure od svetišča oddaljena. Hajdin ima lepo šolsko poslopje, in sicer 6 razrednico.

Vas vežejo z raznimi kraji štiri okrajne ceste, in sicer ena, ki drži na Ptujsko goro in v Rogatec, ter pragerska, račka in mariborska cesta. Prebivalci se ponajveč pečajo s poljedelstvom in živinorejo. Ker so blizu mesta, v katerem je vsak teden svinjski sejem, kupčujejo s svinjami ter prodajajo špeh; zato se imenujejo »špeharji«. Tudi mleka prodajajo veliko v mesto.

Z odličnim spoštovanjem vdani

Ivan Krhlanko,
učenec V. razr. na Hajdinu.

Odgovor:

Ljubi Ivan!

Hvala Ti za Tvoj zanimivi opis Hajdina. Uverjen sem, da bodo vsi kotičkarji z mano vred zadovoljni, ker si nas seznanil s tem lepim krajem.

*

Spoštovani gospod!

Jako rada berem kotiček gospoda Doro-poljskega. Vedno me srce priganja zvedeti, kdo ste, ki se tako prijazno razgovarjate z

otroki. Jaz sem učenka IV. oddelka enorazredne šole v Dolenji vasi. Stara sem 11 let. Vedno prosim mamo, da bi me dali v nemško pripravnico v Trst. Tam bi se naučila nekoliko nemškega in italijanskega jezika. Sploh pri nas veliko ne rabimo jezikov. Če pridejo poleti vojaki v našo gostilnico, bi mi bil nemški ali laški jezik koristen. To pa tudi zaradi tega želim, da bi mi moj brat vedno ne očital, da se nisem nič naučila. Moj brat je v Trstu v nemški pripravnici, njegovo izpričevalo kaže, da je priden. Zato mi vedno mama očita, da nisem tako pridna. Jaz ji odvrnem, da moram vedno varovati malo Gizelko. Moje največje veselje je petje. Včeraj sem šla gledat »Kristusovo trpljenje«, uprizorjeno s skioptikom. Bilo je jako zanimivo in krasno. Bila je naša prijazna in dobra gospodična učiteljica, ki se z nami jako trudi, da bi se kaj naučili. Oprostite, dragi gospod, ker Vas nadlegujem. Jako hvaležna bi bila, ako bi mi odgovorili v »Zvončku«, ki ga dobivamo v šolski knjižnici.

Pozdravlja Vas Pepca Možetova.

Odgovor:

Ljuba Pepca!

Kakor vidimo iz Tvojega pisma, si jako zgovorna deklica. — Veseli me pa, da priznaš trud svoje gospodične učiteljice.

Kotičkové risbe

Albin Knapič: Prišla je pomlad ...